Бары дойдулар пролетарийдара, холбоҕун!

САНГА ОЛОХ

Хаһыат
1931 сыл элтынньы
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 145 (6593).

ОПТУОРУННЬУК
1987 сыл. Ахсыныы 1 күнэ.

Сыаната
3 харчы.

ДЬОН ОЛОРОР СИРИНЭН ИИТЭР ҮЛЭ

Киһи фактора — дойду социальнай-экономическай сайдыытын түргэтитиигэ уһулуччу улахан суолталаарын ССКП XXVII съеһигэр, Киин Комитет иэлиигэ Пленумнарыгар тоҕоҕолоон бэлиэтээмиттэ. Онно сөп түбэһиннэрэн политическай, идеологическай-иитэр үлэ не хоһооно уларыта тутуллуохтаах. Онуоха, туох ханнык иннинэ, иитэр үлэ хас биирдии киһиэхэ тиийиэхтиэ буолуутугар, производство бүтэ-никтээх үрдүк түмүктэригэр сабыдыаллаһыныгар ойуччу болҕомто уруллуохтаах. Ордук үлэ дьоно саналыы экономическай толкуйдааһыннарын сайыннарыы эрэйиллэр. Иитэр үлэ дьоно ордук тиийимтиэ ньымаларын уонна көрүнэрин булуу уонна туһаныы соруга турар. Онуоха бинир табыгастаахтыан дьон олорор сиринэн иитэр үлэ буолар.

Агитэоналарыыан иитэр үлэ оройуонга тэриллэр буолбута ыраатта. Бу үлэҕэ балачча опыты мунньумуут сельскай Советтар баалар. Ол курдук, Хоптоҕоҕо идеологическай актив былаан быһыытыыан иэдиэлэ ахсын агитэоналарга тахсар. Манна Культура дьиэтигэр киинэзэ бастык үлэһиттэри чиэстэйин, дьиэ-иэргэн сыныалаг биэчэрдэрэ, ҮОРОНЭЭЧЧИЛЭРИ ыытта көрсүһүүлэр, о. д. а. утумнаахтык тэриллэллэр. «Знание» общество маҥнайгы сүһүөх тэриллэтин (председатель М. Д. Сергеева) көмүлэһиннэн тыа сирин олохтоохторугар ордук иитэриһиргэтэр лекциялар аҕыллаллар. Холобур, быйыл бинир түмсүүгэ итириитэһини уонна алкоголизмы саралыыр «Хорошо сидим» кинокомедияны коллективнай көрүү тэриллибитэ, ол кэнниттэн лекторлар ыытыллыыхтаах бэрт кэрахсэбиллээх дьүүллэһиилэр ыытыллыыбыттара. Улуу Октябрь 70 сыла туолуутун көрсө нэһилиэккэ эмиэ кэккэ боччумнаах маассабай-иитэр дьаһаллар тэриллиннилэр. Республиканскайдыгынан уонна тыа хаһаайыстыбаннай оройуоннарын иккі ардыларыгар дэлэбэй көрсүһүүлэр программаларынан Хоптоҕоҕо Мирнэй куорат күннэрэ ситиһиилээхтик аастыттара. Онуоха таһыыан бу сельсоветтар культура отделларын сэбиэдиссэйдэрин республикатааҕы семинардара ыытыллыыбыта, кинин ыытыылаахтара дьон олорор сиринэн иитэр үлэни билсэн, кэккэ дьаһаллары биирдэн барбыттара.

Чакырга киин агитштабы кэнниин сылларга оскуола завуча Л. П. Сысолятина ситиһиилээхтик салайар. Нэһилиэннэ ортотугар манна арыгыта суох чэбдик олох сиэрин пропагандалааһынга балачча кэдьүүстээх үлэ ыытылынна. Ол түмүгэр арыгыта суох сыбаайбалар оҥоһуллаллар, олунньуттан ыла нэһилиэк чэгиэн-чэбдик олох зонатыгар юнриитэ ситиһиллибитэ.

Маралаайыга (киин агитштаб начальника Ф. М. Захарова) ыччат сыныалаҕын тэрийиигэ ордук улахан болҕомто уруллар. Ол иһигэр ҮОРОНЭЭЧЧИЛЭРИ ыытта эмиэ үлэ барар. Ол курдук, оскуола оҕолоругар анаан иитэриһиэн кулуутар тэриллибиттэрэ. Үөрэнээччилэр хаартыскаҕа түһэрэргэ, ыстэнэргэ, маһынан уһанарга, баайарга куруһуоктарга дьарыктаналлар. Киниилэргэ ыйга иккитэ аваллаах күннэр олохтоммуттара. Үлэ бу көрүгэ агитэоналар куоталаһыыларыгар туһунан учуоттаһар. Мугудай спортивнай иэдиэлэни маассабай оҥоро сатыыллара эмиэ кэрахсэбили ылыан сөп. Бинир сырыыта «Сардаана» агитэона «Айылҕа—биһиги дьиэбит» тематическай биэчэри тэрийэн оҥоо булчут А. А. Варламов бэйэтэ оҥорбут чуучулаларын кэрдэрүү олохтоохтор биһиргэбиллэрин ылбыта.

Эмиэ итэ курдук, Чыаннара, Болтого, Болугур, о. д. а. курдук бөһүөлэктэргэ агитэонаан үлэҕэ сонун дьаһаллар ыытыллыыбыттара.

Партийнай тэриллэлэр, сельсоветтар исполкомнара, идеологическай актив кыстык көмүгэр урукку мунньуллубут опытка олоҕуран, идеологическай-иитэр үлэни нэһилиэннэ барыы арааҥатын интэриэһин учуоттаан былааннаахтык, кимэһиннэхтик тэрийэр эбээһинэстээхтэр. Киниилэр соторутааҕыта буолан аастыт ССКП райкомун тохсус пленумугар оҥоһуллубут туһаннаах критиканан түмүгү оҥостуох тустаахтар. Иитэр үлэ тас оттүгэр бинир даҕаны киһи хаалыа суохтаах.

Кэккэ сылларга дьон олорор сиринэн иитэр үлэ оройуон киниигэр көдьүүстээхтик тэриллибот. Онуларыта тутуурга сиэрдээх критика, дьоһуннаах этиилэр биирдэ эрэ оҥоһуллубатахтара.

Быйыл сэлиэнньэҕэ дьон олорор сиринэн иитэр үлэ нэһилиэннэ ахсаанынан көрөн быыбардыыр уокуруктары холботолоон тэриллэрэ быһаарылынна. Онон партийнай тэриллэлэр агитэона активистарын бу күннэргэ сүүмэрдэон биэрэгэтнэхтээхтэр. Сельсовет исполкома депутаттарын эмиэ аттаран туруоруохтаах. Иитэр үлэ дьаһаллара ыытыллар, активтүмсэр сиринэн туһаннаах тэриллэлэр хонтуораларга, Кыһыл муннуктара буолуохтаах. Онно кестүүлээх муннуктар, стендэлэр оҥоһуллуохтаахтар. Агитэоналар үлэлэрин былаанын, ол олохха киириитин партийнай тэриллэлэр ахсаабат болҕомтоҕо ылыахтаахтар.

XII пятилетка: иккис сыл

Тиһэх ый охсуулаах вахтата саҕаланна

2000-лаах КИРБИИ ИЬИН

Пятилетка иккі сылыыаҕы сорудаҕын болдьоҕун иннинэ толорбут «Аартык» ыччат-комсомольскай фермаҕа эдэр коммунист А. Н. Парфенов салайар.

Коллектив 8 ыанньыксыта бу күннэргэ валовойуран 5 центнер үүтү ылыллар. Итиннэхэ тиийэ быстыбакка оҥоһуллар эбии аһылык төһүүнэн буолла—күнүгэ кормоцехтан 4 тонна хойуу аһылык аҕалыллар, оҥу таһыыан миэстэҕэ 8 тонна убаҕас эбии аһылык оҥоһуллан ыыах айаҕар тиэрдиллэр.

Ситиһиини үлэһиттэр быһааралларга. Манна бастыҥ үлэлээхтэр кэрэхсэнии Николай Николаевич уонна Татьяна Васильевна Рязанскайдар, Любовь Егоровна уонна Алексей Семенович Баиннар буолаллар. Күнүгэ Николай 60, оттон Татьяна 90 кг үүтү ылыллар. Баиннар тиэгэлэрэ көрүллүөр. Эдэр сүөһүлэртэн күнүгэ холбоон 90 кг үүнү ылылыллар.

«Аартык» коллектива сыл бүтүөр диэри 2000-лаах кирбиини ылар иһин туруулаһан үлэлиир.

М. НИКОЛАЕВА.

Бороскулар төлөһүйэллэр

Хатылы нэһилиэгин кырдьаҕастара, дьиэ-хаһаайкалара мугудайдар кыстыкка ыҥырыыларын дьыаланан ойуулаар — олохтоох отделение 32 мөлтөх туруктаах бороскуларын биирдиилээн ылыыга көрө-харайа ылылыллар.

Киниилэртэн биирдэстэрэ Үлэ Кыһыл Знамята орденнаах Т. В. Илларионова тус бэйэтин көрүүтүгэр 3 олох мөлтөх туруктаах бороскулары ылбыта. Кыһамньылаах көрүүтүттэн бороскулар түүлэрэ-өгнэрэ тупсан, төлөһүйэн эрэллэр.

М. СИДОРОВА.

Чопчу соруктары туруорунан

Быйылгы ыарахан кыстыкка Хоптоҕо сельсоветын общественнойын иннигэр улахан соруктар тураллар. Исполком сүөһү кыстыгар көмөнү тэрийиитэ анал боппуруоһу көрөн, тэриллэлэргэ, пенсионерларга уонна дьиэ хаһаайкаларыгар чопчу сорудахтары тиэрдии турар.

Нэһилиэннэ кыстыы саҕаланыаҕыттан фермаларга көмөнү былаанныахтык оҥорор. Холобур, детсад уонна алахдьыах филиалын үлэһиттэрэ Лампаҕа 100 тиэнэ турар хотонун сыбаабыттара. Мэлдьэхсигэ оскуола коллектива улахан хотон сыбаҕар эмиэ албаҕа үлэлээбитэ. Хоптоҕоҕо кырдьаҕастар 6-лыы буолан хотон ороҥуөнүгэр тэрэаһиннэрэ тик тахсыбыттара.

Соторутааҕыта оскуола, балыыса уонна ороҥуөнүүр мастерской үлэһиттэрэ 11 тонна былыы хостоотулар. Общественность 5 тонна ас тобоҕун хомуйуохтаах. Бу күннэргэ совхоз отделениета оҥу тутуоҕа. Брикет 8 тонна оҥоһуллуохтаах. Оҥу коммунистар К. И. Посельская уонна А. А. Олесов бэлэмнии сылдьаллар. Барыта 25 кв. м ыанньэх сиргэ гидропону үүнүү үчүн саҕаланна.

Н. ДМИТРИЕВ,
сельсовет исполкомун председателэ.

Фермаҕа шефтээхтэрэ тиийэннэр

«Мугудай» совхоз «Уу Оҕустаах» фермаҕыгар аастыт субуота уонна ааспыт күннэрэ комсомольскай субуотуньуттан күйүүрдүлэр.

Манна «Агропромстрой» хаһаайыстыбалар иккі ардыларыыаҕы механизированнай колоннатын тэриллэтиттэн Нина Ноева салайааччылаах 21 комсомолец тиийэн кэлиннэр көмөлэстүлэр. Комсомолецтар хотон сыбаһыныгар, үлэһиттэр олорор 4 квартиралаах дьиэлэрин даҥын халыҥата кутууга, ферма Кыһыл муннутун дьиэтин ханаччакыла а ы ы г и а, ынах ыаһыныгар, эбии аһылыгы таһыыга үлэлээтилэр.

Комсомолецтар Юрий Филиппов, Василий Макаров, Михаил Мищенко, Антонина Гурьева, Ирина Гуляева үлэҕэ сыстаҕастарын көрдөрдүлэр.

Шефтээхтэр хардарыта кыстык кэмигэр биирдэ үлэлээһин дуогабарын түһэрэстилэр. Комсомолецтар фермаҕа гидропоннай үүнэйини үүнүү рэрэгэ аналлаах дьаһаныыны, мас күрдьэхтэри, олопостору оҥорон биэрэргэ эбэһиннэстэннилэр.

Субуотуньук тохтоло суох барыытын Маралаайы отделениетын управляющайа Н. Н. Жергин, бригэдьыыр В. М. Попов хааччыйдылар.

«СО» корр.

Үрдүк оҥорумтуолаах үлэ иһин

Аастыт сезониаҕы оттоохун үлэтигэр кыттыыларын иһин Болтого кырдьаҕастарын совета Госагропром уонна ОАПХ советын Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаланна.

Итиннэ грамотанан уонна харчынан бириэмийэнэ 12 киһилээх кырдьаҕастар звеноларын салайан үлэлээбит Н. Г. Слепцов бэлиэтэнэ. Киниилэр хас биирдии бөҕөлэрэ 20-лии тонна оту соҕотуонналадабыттара.

«СО» корр.

Райсовет сессиятын ыҥырыы

Райсовет исполкома народнай депутаттар XX ыҥырылаах оройуоннааҕы Советтарын үһүс сессиятын 1987 сыл ахсынньа 26 күнүгэр, субуотаҕа, сарсыарда 10 чаастан ыҥырда.

Сессия көрүүтүгэр маннык боппуруостар киллэрилиэхтэр:

1. Оройуон экономическай уонна социальнай сайдыытын 1987 сыллааҕы былаанын туолуутун уонна 1988 сыллааҕы былаан туһугунан.

Дакылаатчыт — райсовет исполкомун председателин солбуйаччы, райплан председателэ депутат Кириллин П. Г.

2. 1988 сылга оройуон бюджетын туһунан уонна оройуон 1986 сыллааҕы бюджетын толоруу туһунан.

Дакылаатчыт — райсовет исполкомун үчүн отделын сэбиэдиссэйэ Мохначевскай М. Н.

3. Оройуоннаҕы Совет плановай-бюджетнай бастайаннай комиссиятын хос дакылаата.

Дакылаатчыт — бастайаннай комиссия председателэ депутат Борисов Е. А.

Сессияҕа депутаттары таһыыан сельсоветтар исполкомнарын председателлэрэ, совхоздар директордара, предприятиелар, учреждениелар уонна тэриллэлэр салайаччылара ыҥырыллаллар.

САНГА ПОЛИКЛИНИКА

Аастыт бээтинсэҕэ оройуон киниигэр бастакы специализированнай поликлиника аһыллыытын церемонията буолла.

Оройуон киин балыыһатын кылаабынай врача В. Н. Гребцов тыл этиитигэр эргэ автовокзал дьиэтин кылгас кэм иһигэр Халим Абдул Магомедович Аушев бригаадата өрөмүөнньэбитин иһин тутааччыларга махтанна уонна дьон доруобуйатын тупсарыыга бу саҥа тэриллибит поликлиника коллектива бэйэтин дьоһуннаах кылаатын киллэрэригэр баҕарда.

Үөрүүлээх быыыта-майгыта райсовет исполкомун председателин солбуйаччы Г. И. Адамов «Здоровый ауб—залог здоровья» диэн суруктаах символическай күлүүһү, алгыс тылы этэн туран, табаарыс В. Н. Гребцовка туттарда.

Сэрии уонна үлэ ветераннарын аатыттан А. Д. Захаров, Р. М. Саввин, А. И. Пермяков, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин аатыттан «Мугудай» совхоз директора С. И. Сергеев саҥа поликлиника коллективын эҕэрдэлээтилэр.

Поликлиника бастаны панненьыан мраах Нерюнгри куораттан «Мугудай» совхозка командировкаланан үлэлии кэлбит газосварщик Виталий Николаевич Тигар буолла.

Специализированнай стоматологическай поликлиника 6 кириэһилэлээх. Манна 6 врач, 3 протеһы олордоччу үлэлиэхтэрэ. Поликлиника сэбиэдиссэйинэн Анатолий Васильевич Собакин анаммыт.

Иннинитин манна ангардас тиийи эрэ оҥоруунан мунгурдаммакка, тыл уонна таҥалай ыарыылларын ылаан ылар операциялар оҥоһуллуулара киэҥник практикаланыаҕа.

Семен ПОПОВ.

СНИМОККА: Г. И. Адамов символическай күлүүһү оройуон кылаабынай врачыгар В. Н. Гребцовка туттарар.

П. Оконешников фотота.

Активноҕы үрдэтии бэлиэтинэн

Отчуоттуур-быыбардыыр партийнай мунньахтар түмүктэннилэр

Оройуоннааҕы партийнай тэрилтэ олоҕор дьоҥуннаах событиенан буолбут быйылгы отчуоттуур-быыбардыыр хаампаннаах уратылаах кэмнэ ыытыллан түмүктэннэ.

Отчуоттуур - быыбардыыр мунньахтарга производствоҕа быһаччы үлэлиир коммунистар активнайдык кыттыннылар. Мунньахтарга уларыта тутуулуу харгыстыыр принципиальнай критиканы тардылыннылар.

4 партийнай группаҕа барыта 21 коммунист үчүөнка тураллараттан отчуоттуур - быыбардыыр мунньахтарга 18-тэ кыттыбыт ыллылар, киниилэртэн 16-лара тыл эттилэр. 5 сыахтааҕы уонна 17 маҥнайгы сүҥүөх партийнай тэрилтэлэр үчуоттарыгар турар ССКП чилиэннэриттэн бэйэлэрин сылдьаҕы кылаабынай мунньахтарыгар туһаанныаҕынан 91,5 итиннэ 92,2 бырыһыаннарга кыттыбыт ыллылар. Киниилэртэн 135 киһи тыл этэн, салайар партийнай, советскай органнар, хаһаайыстыбалар итиннэ общественнай тэрилтэлэр аадырыстарыгар барыта 89 критическэй этиилэри оҥордулар. Олор сүнньүлэриттэн ыйыллыбыт итиэстэри туоратыыга дьаһаллар былааннара оҥорогуоллоллор. Ону олохтоох киллэрии ССКП райкомун бюротун хонтуруолугар тутуллар.

Ханнык баҕарар партийнай тэрилтэ эрдэтээҥи отчуоттуур - быыбардыыр мунньаҕар ыйыллыбыт итиэстэри туоратыыга хайдах үлэлэһиллэрин көр. Бу өттүнэн ылар буоллахха, холобур, былырыын суолу тутар-өрөмүөннүүр учаастаатааҕы партийнай тэрилтэҕэ коммунистар активностара намыһаҕа, мунньахтар тэрээһиниэригэр, чилиэнскэй усуноуһу төлөөһүгүнэ, үлэ, о. д. а. сорох оруттэригэр сөптөөх критика оҥоһуллубута. Олору туоратыыга партийнай тэрилтэ балачча үлэни тэрийдэ. Ол түмүгэр пятилетка иккис сылынааҕы былааннарын толоруута бу партийнай тэрилтэ салайар 3 үлэ коллективынан биллэр-көстөр сиҥиилэр баар буоллулар. Хомойуох иһин, итинниги атын сорох партийнай тэрилтэлэр аадырыстарыгар кыайан эппэккин. Хаһаайыстыбалары салайыыга улахан оруоллаах итинник тэрилтэлэр партком-нар күннэтэ болҕомтолоруу кинигэр туруохтаахтар.

Производствоҕа үлэлиир коммунистар сорох сирдэргэ хаһаайыннаахын саҥа экономическай ньымаларын олохтоохуннга партийнай ньыманыы итэҕайин снэрдээх сэмэҕэ тарталар. Онон сибээстэн партийнай тэрилтэлэр үлэлиттэри барыы бүттүүн экономическай үөрэхтээһиннэн хабыыта, итии үөрэҕи кедьүүстээхтик тэрийиигэ кердбүлү күүһүрдүөх туһаахтар.

Отчуоттуур - быыбардыыр мунньахтар маҥнайгы сүҥүөх партийнай тэрилтэлэр бойобуой дьоҕурдарын көрүү бастакы этаба түмүктэнэр кэмнэ кыттаҥ сөп түбэстилэр. Онон коммунистар ,бу ураты эппиэттээх үлэҕэ туох оҥоһуллубутун, хаанныы сиҥиилэр уонна итиэстэр баалларын туһунан балачча кэпсэтиннилэр. ССКП чилиэннэрин активностарын үрдэтиигэ киниилэр Уставбыынан көрүллүүр эбээһинэстэрин толоруулларыгар, характеристиканнара биэргэтиллэн туран, отчуоттарын истии биллэр-көстөр сабыдыаллаах буолла. Ол курдук, барыта 92 ССКП чилиэнэ отчуоттаатылар. Киниилэртэн 21-дэрэ салайааччы коммунистар. Ол эрээри отчуоттаабыт уонна бэсиҥдэлэһии ыытыллыбыт коммунистарын кытта үлэ салгыы утумнаахтык тэриллибэтэ.

Оройуоннааҕы партийнай тэрилтэ бүгүҥүү бастакы уочараттаах соруктаах общественнай суоһу быйылгы ыарахан кыстыгын сиҥиилэхтик тэрийии буолар. Ол эрээри бу сүрүн сааваҕа партийнай сабыдыал ситэтэ суох. Биллэрии, холобур, ыаҥньыысытыынан баара эрэ 16 коммунист үлэлиир. Эмиэ итии курдук, ферма аттыы даҕаны үлэлиигэр, сылгыыттарга, кормоцех коллективтарыгар ССКП чилиэннэрин ахсаана аҕыйах.

Бу өттүнэн совхоздары кытта цехтэлэр коллективтардааҕы партийнай тэрилтэлэр эмиэ эдбэхтик үлэлиллэрин эрдэйэр проблемалар баалар.

Онон отчуоттуур-быыбардыыр мунньахтарга киирбит критическэй этиилэриннэн дьаһаллары олохтоохуун эмиэ кыстык ыарахаттарын мүччү туһүүнү кытта сөп түбэһиннэриллиэхтээх.

В. ПОПОВ,
ССКП райкомун тэрийэр отделын сабиэдиссэйэ.

Бырааһын ньыктыы киэргэтиллибит Хатылыгаабы спортивнай саала бинир истиэнэтин тиэрин тардыллыбыт нэйилэк бочуоттаах гражданина, Ленин орденын кавалера ыаҥньыксыт Семен Григорьевич Кривошапкин оловуун, үлэтин туһунан кэпсиир стендэлэрэ мустубут дьоҥ—бөҕүөлэк олохтоохторо, Семен Григорьевич ыраахтан-чугастан мустубут аймахтара, сэргэлэрэ көрөллөр. Оттон остуолларга үлэ кыһытын ситиһиилэрин көрөҥнэлиир араас документнар, үгүс-элбэх грамоталар, дипломнар, о. д. а., ахтыылар, альбомнар уурулуттуттар. Бу барыта оройуон, совхоз чулуу үлэһитэ коммунист С. Г. Кривошапкин 55 саастаах тоҥоччу туолан бочуоттаах сыныьалаҥна тахсар бэлиэ күнүгэр анаан оҥоһуллубут.

Дьикти музыка дорбоонноро намылыһа тохтоллор. Ол доҕуһуолунан Семен Григорьевич уонна киин дьиэ-кэргэн аналлаах тардыллыбыт төгүрүк остуолга кэлэн сэмэйдик олорунан кэбиһэллэр. Совхоз партийнай секретарь У. Н. Атласова үлэ кыһытын чиэстиир биэчэрэ аһар уонна салайан ыытар.

Семен Григорьевич оҕо сааһа ыар олох хам кэлгийбит сыалтарын быыһыта тыыллан турбут воруот бэйэтин олоҕун, кэскилин оҥостуунуу саҕаалаабыт күүрэҥнээх кэмигэр аспыта. Эдэр сааһа бастакы пятилеткалар геройдарын охсуулаах үлэлэрин сырдык романтиканан нигэриммитэ, киниилэр үлэҕэ үтүө үгэстэриигэр уһуйуллубута.

Аҕата Григорий Николаевич колхоз бинир туруу үлэһитэ, эйэҥэ Матрена Николаевна кыайыгас ыаҥньыксыт эмиэлэр. Нуоҕара ураҕар тиийэ тахсан ыара оҕолорун көрө-көрө үлэлиилэрэ. Кэлин ийэлэрэ ыалдьан өлбүтэ, оҕодообо хаалыы охсуулаах буолбута. Николай Григорьевич чугас ыала дьахтары кэрэн ылан биир оҕоломмута. Иккис кэргэнэ Мария Николаевна Кугдарова эмиэ кыайыгас үлэһит, асчыт, туллаайах оҕолорго сүтүөрүмсүйбэт үтүө майгылаах-сигилилээх үтүөкэн киһи түбэспитэ.

Киһи олоҕо, этэргэ дылы, кэнэ хонуулуу туораах буолбатах. Кыраный Сэммигэ киин эсэҕ бинир охсуулу оҥорбута—1942 сыллаахха алдьархайдаах кэрии уот курааны мэнэҥнэтэнэн колхозтар хоту кэнэргэ күүллэннэ биттэрэ. Сэмэнэзэй Булгунтан 12 кэс аллараа Кумах Кут диэн сиргэ ылдьан сүөкэзбиттэрэ. Итии кэмнэ киин үоҥуттан тахсан эрэр уол оскуола боруогун аан бастаан атыылаабыта. Аҕата балык бултаах-ыыныан дьарыктанар колхоз председателин солбуйаччытынан үлэлээбитэ. Тэрийэр талаанньах, бэрт сылбырда, ыайыгас-хотутас киһи колхоз дьоно сутукурааны этэҥнэ туоруулларыгар ойоҕуй буолбута. Дойдуларыгар эрриллэн кэлэн дьэ оро тыыннаах үлэлээн-хамсаан, олохторо нован истэҥнэ аны аҕалара өлөн хаалбыта. Оҕодообо хаалбыт ийэлэрэ оҕолорум туһа диэн түүннэри-күннэри харыстаммакка үлэлээбитэ.

Семен Григорьевич, этэргэ дылы, киһиини-биллэр буолуоҕуттан үлэни ойдуу, сыаналыы улаатыта, бэйэтэ күүстээх үлэҕэ эрриллэн-мускуллан ыарахантан чаҕыйан турбат туруу үлэһит буолбута, бэйэтэ күүстээх үлэҕэ эрриллэн-мускуллан ыарахаттан чаҕыйан турбат туруу үлэһит буолбута. Кылаабынайа, үлэни ыймыныылаахтык, үрдүк таһаарылыылаахтык үлэлиигэ уһуйуллубута.

1954 сылларааҕа туллаайах Боккуойа ыыһы кэргэн ылбыта. Киниэхэ кемолаһон борооскуларын көрөрүн быыһыгар ыыах ыаҥара.

Ол кини иннинэ оҕолуун букатыннаахтык улаатыыпыта—Семен Григорьевич ыаҥньыксыт буолбута. Итиннэ кини оройуонтан эр дьоннортон бинир бастакынан фермаҕа тахсыбыта. Ол кэмтэн 20 сыл устата туос ыаҕыйаны ылларта, үрүк илгэни, үруйэ уутуну, үрүлүттэ. Эттэхэ дөбөн 500-тэн тахса тоннаны илиннэн ыан, ыыах диэтэххэ. Саҥаттан саҥа кирбиилэр ылыллан испиттэрэ—1959 сыллаахха балтараа тыыныычалаах. 1965 сыллаахха иккі тыыныычалаах кирбиини уҥуордаабыта. Үс тыыныычалаах кирбиини ыларга сорунан үлэлии сыыпыттарына, совхоз салаатта бэйэтин бинир тарбахха баттыыр бастын үлэһитин коммунист С. Г. Кривошапкины аны туҥуй буруҥнастары үүтүрдүүгэ анаабыта. Бу да сыыныга кини бастыгынар кэнэлэригэр тахсары ситиспитэ—үс сыл субуруччу оройуонтан чемпионнаабыта. 1966 сыллаахха С. Г. Кривошапкини старшайдаах Лахалдьы фермата хас бириҥдии ыаҥыттан 1900 кг үүтү ылан коммунистическай үлэ коллективын үрдүк аатын ылбыта. Ити нөҥүө сылыгар ыаҥньыксыт уһуйуччу үрдүк ситиһиитэ Ленин орденынан бэлиэтэммита.

Семен Григорьевич атын үтүө хаачыстыбатынан түс бэйэтин эрэ туһугар буолбакка, коллектив бүттүүнүн, бириҥэ үлэлиир дьонун туһугар ис сүрэҕиттэн кыһанара, үлэҕэ үрдүк көрдөрүүлэргэ, айымныылаах сыныаҥна тарда сатыыра буолар. Кини наставниктаан иннинэ Вера Платоновна Калин «Бочуот Знака» орденнаан, Татьяна Седалищева «Үлэҕэ килбиэннии иннинэ» медалынан наҕараадаламмыыттара, иккиэн Коммунистическай партия кэккэтигэр киирбиттэрэ. Хатылы орто оскуолаҕа бүтэрбит 350-тан тахса оҕо Семен Григорьевич үлэҕэ оскуолатын аастылар. Бэйэтин алта оҕоро эмиэ аҕаларын утумнаан сүөсүүт идэтин баһылаатылар. Оройуонна эмиэ бинир бастакынан дьиэ-кэргэннэн биригэдэнэн бэдэрээккэ киирбиттэрэ. Киниэхэ улаханнаах коммунистическай үлэ ударыта Семен Семенович Кривошапкин салайар. Нийэлэрэ 36 сыл устата ыаҥньыксытынан үлэлээн үрдүк таһаарылаах үлэтинэн оройуонна кизиэнник биллибит Парасковья Федотовна нас таванныстыыр. Кыыстара ветеринарнай үөрэхтээх ыаҥньыксыт Паша быйыл ССКП кэккэтигэр кандидатынан киирдэ. Кыра кыыс Уля орто оскуоланы бүтэрэн баран дьиэ-кэргэннэрэ бэдэрээккэ киирэн үүс сылын ыаҥньыксыттыыр.

Дьэ ити курдук, Ленин орденын кавалера коммунист С. Г. Кривошапкин үтүө ис хоһоонноох олоҕо атыттарга холобур буолар, салгыанар.

Н. СОЛОВЬЕВ.

Коммунист сырдык мөрсүөнэ

ҮЛЭҔЭ УТУМНАҺЫЫ

Эйэ дьаарбанкката

Дойду үрдүнэн ыытыллар Эйэ иһин хамсааһынна биһиги оскуолабыт сыл ахсын кыттар. Ол курдук быйыл эмиэ Эйэ дьаарбанкатын ыыттыбыт. Онно IV—X кылаастар үөрэнээччилэрэ бэйэбит оҥоһуктарбытын—араас бүлүүдэлэри, өрүүлэри, мастан оҥоһуктары, дьиэҕэ-уокка туттуллар тэриллэри—атыылаан 300 солк. үб, киллэрдибит.

Ити үпүтүн советскай Эйэ фондутар уктубут.

Сергы ПРОТОДЬЯКОНОВА.

Дириҥ орто оскуолатын IV кылааһын үөрэнээччитэ.

● *Оскуола олоҕо: бэйэни салайыныы* ●

СОРУДАХ ТОЛОРУЛЛУБАТ. ТУГУ ГЫНЫАХХА?

Үөрэнээччилэр бэйэлэрин бэйэлэрэ салайыныыларын туһунан кэпсэтиигэ үгүстэр пионерскай үлэни өрө көтөҕөр наада буолбутун, оҕолор ити кэмнэҕи активностарын намтаннаах салгыы сайыннарар туһунан этиилэр. Ол оройуон пионерскай дружиналарын олоҕор кердххо, оруннаах уонна элбэҕи үлэлиири эрэйдэр. Сотору таабыта буолан аастыт «Пионерскай тэрилтэ бүгүн уонна сарсын» дискуссионнай кулуупка түмсэн пионердар чопчу боппуруостарга санааларын үллэһиннилэр. Олортон бинир боччумнаахтарынан общественнай сорудахтары толоруута сыныан туһунан кэпсэтии буолар.

Общественнай новоруускэ оҕолору эппиэтинэстээх буолууга, активнай позицияланыыга, о. д. а. үгүс үүнэ хаачыстыбаларга интэ-эр күүһүн биһиги ситэ туһанабыт дуо, туугу ситэ учуоттаабаппытый, туугу оҥоруохха нааданый? Итиннэ сэттэрэн биһиги оҕолортон «Звено сорудах ылла. Ону толорбото, оччоҕо туугу гыныахха?» диэн ыйытыыга эппиэттиллэригэр көрдөстүбүт.

—Мин санаабар, сорудах ис хоһоонун үчүгэйдик ырытан көрүохха. Баҕар, оҕо ону олох да интэриэһиргэбэтэ буолуо. Эбэтэр звеньевойу хаттаан тальыахха,—диэр Юрий Гагарин аатынан дружина представителэ Лена Сивцева. Кинини Федор Поповов аатынан дружина пионерката Таня Пинигина этарар: «Звеньевойу тута ууратан кэбиһэр табыллыбат. Сатаабат, кыайбат буоллаҕына, сүбэлиэххэ, көмөлөһүөхха. Өссө атын сорудахтары биэриэхэ». «Мин санаабар, —диэр Дириҥ орто оскуолатын үөрэнээччита Таня Старостин,—звеньевойдар эппиэтинэстэрин үрдэтиэххэ наада. Звено хас бириҥин чилизнин звено чаһын үрдүктүк тутарга интиэххэ». Оҕолор этиилэрин кытта собулэспэт буолуохха табыллыбат: звеньевой коллективы салайыахтаах, ол тэҥэ кини коллективтан эмиэ үөрэнэриэхтээх. Ол иһин коллектив звеньевойдар ирдэбиллээх буолуохтаах. Ону ордук отчуоттуур, быыбардыыр сборгарга болҕомтоҕо ылыахха. Кистэл буолбатах, биһиэхэ сорох дружиналарга эппиэтинэһин бэйэларыттан кэлбүүтэн кими түбэһиэх пионерскай коллектив салайааччытынан таллыы суох буолбатах. Таня Пинигина звеньевойу үлэтин кыайбата диэн ууратар сыыһатын туһунан этиита эмиэ сөптөөх. Кинилэр табаарыстыы комолоһүөххэ. Дьиэ, коллектив бүттүүнэ түмсэр, турунар эрэ буоллаҕына, ситиһиилэнэллэр сөп эбээт, ону мэлдьи ойдүөххэ. Оттон Таня Старостин этиитин пионердар бэйэлэрэ ырытыһыахтарын наада: эппиэтинэһи үрдэтэр иһин туугу оҥоруохха, пионеры бэйэтин коллективын чиэһин мэлдьи үрдүктүк тутар гына хайдах интиэххэ?

Маныаха өссө бинир этиэҕи баҕарыллар. Сорох этэрээттэргэ тэрилтэ иһиннээҕи барыы балаһыанньалар иһин эппиэтинэһи бэйэҕэ буолбакка, кимиэхэ эрэ атыҥна—старшай, пионер-баһаатайга дуу эбэтэр председателгэ уо. д. а. — туһэрэ сатаабыт баар буолааччы. Ону хайдах суох оҥоруохха?

Эмиэ ити боппуруоһунан сиэттэрэн оҕолор «Үөрүүлэр туйгун эрээри общественнай үлэҕэ кыттыбат оҕону пионерга ылыахха сөп дуо?» диэн боппуруоһу тула кэпсэттилэр. Кулуупка кэпсэтиини салайан ыыппыт Чуранчы оргто оскуолатын пионерскай дружинатын советын председателэ Надя Дьячковская: «Оннук үөрэнээччини пионерга ылар наадата суох, киниттэн көдьүүһүн бинир ылбаккын»,—диэр. Оттон, оҕолор, общественнай новоруускалар көҥүө кини общественнай активноһын көтөҕөр суоллар суохтар дуо?

Бэйэни бэйэ салайыныыта, бастатан туран, тустаах киһиттэн эппиэтинэһи, тэрээһиниэхэ уонна активнай позицияларга буолууну ирдиир. Онон пионердар бу кулуупка кэпсэтиилэрин атын бары пионерскай этэрээттэргэ эмиэ тиэрдиэххэ, баар балаһыанньаҕа сөп түбэһиннэрэн кэпсэтиилэри тэрийиэххэ.

А. ФЕДОТОВА.
ЫБЕЛКС райкомун секретаря.

БИҺИЭХЭ ЭППИЭТТИИЛЭР

Хаһыат бу дыл сэтиньи 21 күнүнээҕи нүөмэригэр Чуранчы салаиньатын олохтоохо М. Макарова «Таракааннаах килиэн» диэн заметкатын бэчээттэммитэ. Онно сельсовет исполкомун секретара Т. П. Карпова маннык эппиэти ыытта:

«Сигнал кэнниттэн тута сельсовет иһиннэ тэриллибит народнай хонтуруол группатын бэрэбиэркэтэ ыытылынна. Пекарняҕа быйыл сайын капитальнай өрөмүөн ыытыллыбатах. Кыраскалааһын уонна иттэр системаны өрөмүөннэрэ ыытылларэ эрэ барбыттар. Аҕыс тиэтэ мэһийэр мешалкалартан 2-тэ эрэ үлэлиир. Муоста тэҥэ суох. Бурдук сиидэлиир аппарат сыыһа туруоруллубут. Вентиляция үлэлээбэт. Дьиэҕэ оҥоһуллубатах. Дьиэҕэ сыһыары -утуллубут эбин тутуу аварийнай туруктаах. Үлэһиттэр спец-таҥаһынан хаччыллыбатахтар. Бириҥин эрэ калаатталаахтар. Душ уонна ичигэс туалет суох. Дьиэ иһин штукатурката саккырыы турар, дежалар (иһиттэр) сабыллара суох. Дьиэ сорох сириэн эпсиэйдэммитэ ааҕайан турар. Санитарнай күн ыытыллар графига олохтоммотох, итинник күннэр ыытыллыбатахтар. Оттон бурдук уурар ыскылаакка стеллаж тиийбэт. Территория олус кирдээх.

Народнай хонтуруол группата маннык дьаһаллары бэлиэтээтэ: сэтиньи 30 күнүттэн ахсынны 7 күнүгэр диэри, пекарня үлэтин тохтотон туран, таракааны, кутуйаҕы эмтэтэргэ, эбин быстах өрөмүөнү ыыттарарга эргиэн предприятиетын директорын Г. С. Платоновы эбээһинэстиргэ; үлэһиттэри ахсынны 7 күнүгэр диэри спец-таҥаһынан хаччыйарыгар пекарня сэбиэдиссэйин О. П. Кузьминаны сорудахтыырга; киэҥэн астааһыҥын технологиятын тутуһуну хонтуруоллаһыны И. Г. Карповаҕа сүктэрэргэ, кэлэр сылга пекарняҕа капитальнай өрөмүөнү ыыттарарга.

Бу бэлиэтэммит дьаһаллар сельсовет исполкомутар дьүүллэһиллиннилэр уонна биэргэннилэр».

1987 — 1988 сс. кыстыкка сүөһү иитиитин бородууксуйатын ылыыны уонна соҕотуопкалааһыны улаатыннарар иһин республикатааҕы СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ КУОТАЛАҺЫЫ УСУЛУОБУЙАТА

Дойду Аска-үөлгэ программатын толорууну туруорсуһуннарыы СССП XXVII съезтин ууруоахтарын олохтоох кыллаҕын, сүөһү иитиитигэр интенсивнай технологияны, хаһаайыстыбанай ахсааны, коллективтэй уонна дьиэ кэргэнниэн үрдэтэн, үлэ тэнэ-ннин уонна көҥүлэ-ннин атын да ньымаларын олохтоон, аҕыллыгы аттаран, кэдьүүстээхтик туһанан уонна үлэ культуратын үрдэтэн кыстык кэмигэр сүөһү иитиитин бородууксуйатын тосту үрдэтэр иһин Саха АССР Госагропрома уонна агропромышленнай комплекс үлэлиттэрин профсоюһун обкомун сүөһү иитиитин бородууксуйатын тосту үрдэтэр иһин Саха АССР Госагропрома уонна агропромышленнай комплекс үлэлиттэрин профсоюһун обкомун отделениелар, бригэадалар, фермалар, кыра сүөһүнү интенсивнэй ньыманан төлөһүтэр звеноолар, хонтуруолунай тиэргэнэр, сылгыыттар звеноларын, аҕылык сыахтарын коллективтарын, бинрдиилээн суоҕуйуттар, орто сүүһүх зооветеринарнай специалистар ортолорутар түөрт бөлөхтө хайытан социалистическай куоталаһыы маннык усулуобуйатын биллэриллэр:

Бастакы бөлөхтө киллэриллэллэр: Ленскай, Олуохума, Ордконикидзевскай, Нам ороҕуоннара уонна Якутскай куорат;

Иккис бөлөхтө: Алексеевскай, Амма, Мэҥэ-Хаҥалас, Уус-Алдан, Чурапчы, Томпо, Уус-Маайа ороҕуоннара;

Үһүс бөлөхтө: Бүлүү, Үөһээ Бүлүү, Ленскэй, Суоттаар, Горнай, Кэбэйи ороҕуоннара;

Төрдүс бөлөхтө: Аллаҕ, Верхоянскай, Орто Халыма, Муома, Алдан, Оймокон, Эдьигээн ороҕуоннара.

Социалистическай куоталаһыы кыайыылаахтарынан 1987 сыл IV кварталыгар уонна 1988 сыл бастакы аҥарыгар аанньат сыл кыстыгын туспаах кэмигэр тэҥнээтэххэ сүөһү иитиитин бородууксуйатын үрдэтиигэ уонна сүөһү, сылгы өлүүтүн аччатыыга туруоруллар ирдэбиллэр барыы көрдөрүүлэрин толорбут фермалар, аҕылык сыахтарын коллективтара, кыра сүөһүнү интенсивнэй ньыманан төлөһүтэр звеноолар, бастын суоҕуйуттар, орто сүүһүх зооветеринарнай специалистар, итинник сэргэ иккис бөлөхтө отделениелар управляющайдара, старшай бригэадириэр уонна совхозтар кылаабынай зооветеринарнай специалистара, директордара аҕыллаллар.

Куоталаһыы түмүгүн таһаарыы

Фермалар, аҕылык сыахтарын коллективтарын ортолорутар, кыра сүөһүнү интенсивнэй ньыманан төлөһүтэр звеноолар, отделениелар, бригэадалар икки ардыларыгар социалистическай куоталаһыы түмүктэрэ хас квартал аайы таһаарыллаллар.

Социалистическай куоталаһыы хаамыытын түмэр матырыйаалдар агропромышленнай комплекс үлэлиттэрин профсоюһун обкомугар уонна Саха АССР Госагропромун сүөһү иитиитин бородууксуйатын ылыыга отделыгар 1988 сыл тохсунньу 12, муус устар 10, бэс ыйын 10 күннэрин аһарбакка түһэриллиахтаахтар.

Бигэргэтиллибит болдьоохо куоталаһыы матырыйаалларын түһэрбэтэх ороҕуоннар, хаһаайыстыбалар социалистическай куоталаһыы түмүктэрин таһаарыыга киллэриллибэттэр.

Кыайымлаахтары наҕараадалааһын

Кварталлар түмүктэриэн бириистээх миэстэлэри ылбыт фермалар, аҕылык сыахтарын коллективтара, кыра сүөһүнү интенсивнэй ньыманан төлөһүтэр звеноолар, отделениелар, бригэадалар Саха АССР Госагропромун уонна агропромышленнай комплекс үлэлиттэрин профсоюһун обкомун Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаланаллар.

Социалистическай куоталаһыы кыайыылаахтарыгар маннык бириистээх миэстэлэр олохтоноллор.

Хас бөлөх ахсын фермалар коллективтарын ортолорутар:

суосуйуттар дьиэлэриэр анаан дьиэ тэрилин уонна колоскалаах «Юпитер» мотоцикл фондаларын анаан туран иккис бастакы миэстэ;

суосуйуттар дьиэлэриэр анаан дьиэ тэрилин фондатын уонна коллектив чилиэнэр айанын ороскуота хаһаайыстыба суотугар төлөнөр льготалаах туристическай путевканы анаан туран иккис миэстэ.

Хас бөлөх ахсын кыра сүөһүнү интенсивнэй ньыманан төлөһүтэр звеноларга:

«Урал» мотоцикл фондатын анаан уонна дуогабардаах сорудах тас өртүнэн ылыллыбыт бородууксуйа 25 бырыһыанынан тиийэ натуранан төлөбүрү олохтоон туран иккис бастаны миэстэ;

коллектив чилиэнэр айанын ороскуота хаһаайыстыба суотугар төлөнөр льготалаах туристическай путевканы анаан уонна дуогабардаах сорудах тас өртүнэн ылыллыбыт бородууксуйа 25 бырыһыанынан тиийэ натуранан төлөбүрү олохтоон туран иккис миэстэ;

Хас бөлөх ахсын хонтуруолунай тиэргэнэр коллективтарын ортолорутар:

коллектив чилиэнэр айанын ороскуота хаһаайыстыба суотугар төлөнөр льготалаах туристическай путевканы анаан туран үс бастакы миэстэ.

Хас бөлөх ахсын аҕылык сыахтарын коллективтарын ортолорутар:

«Урал» мотоцикл фондатын анаан туран биир бастакы миэстэ;

колоскалаах «Юпитер» мотоцикл фондатын анаан туран иккис миэстэ;

«Дружба» эрбин фондатын анаан туран үс үһүс миэстэ.

Хас бөлөх ахсын сылгыыттар звеноларын ортолорутар:

«Буран» фондатын анаан туран үс бастакы миэстэ;

коллектив чилиэнэр айанын ороскуота хаһаайыстыба суотугар төлөнөр льготалаах туристическай путевканы анаан туран үс иккис миэстэ.

Хас бөлөх ахсын орто сүүһүх зооветеринарнай специалистарга анаан:

айанын ороскуота хаһаайыстыба суотугар төлөнөр льготалаах туристическай путевканы биэрэн туран түөрт бастакы миэстэ.

Кыстык түмүгүнэн мунгутуур үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит ыанныксыттарга, суосуйуттарга, ньирэй короччулэргэ, сылгыыттарга, аҕылык сыахтарын уонна кукуналарын рабочайдарыгар, искусственнай уонна обуһуонан буоһатыы маастардарыгар, совхозтар рабочайдарыгар, орто сүүһүх зооветспециалистарга анаан Саха АССР Госагропромун, агропромышленнай комплекс үлэлиттэрин профсоюһун обкомун Бочуотунай грамоталарын туттаран туран 100 устуука сыаналаах бэлэх ананна.

Миэстэлэргэр, байа огорор аҕылыгынан хаччыллыы кырыымчыгын, кыстык ыараханын учуоттаан, иккис бөлөх совхозтарын отделениеларын управляющайдарын, старшай бригэадириэрдэрин, кылаабынай зооветеринарнай специалистарын уонна директордарын ортолорутар эйэ бириистээх миэстэлэр олохтоноллор.

отделениелар управляющайдарын уонна старшай бригэадириэрдэр ортолорутар ВАЗ-2121 «Нива» автомашина фондатын анаан туран уон бастакы миэстэ;

совхозтар кылаабынай зооветспециалистары гар уонна директордарыгар «Сымнаҕас мебель» гарнитур фондатын анаан биэс бастакы миэстэ.

Социалистическай куоталаһыы усулуобуйата Саха АССР Госагропромун коллегиятын уонна Саха АССР агропромышленнай комплексын үлэлиттэрин профсоюһун обкомун ураахтарынан бигэрэтиллиннэ.

Инники күөҥнэ иһээччилэр

Мындыр уус

Олоҕу-дьаһаҕы хаччыйыы производственнай управленнетын П. А. Варламов салайаччылаах үс киһилээх сувенирнай сыаҥа 17 тыһыынча солкуобайдаах былаанын 900 солкуобайынан аһарда. Бу мындыр уустар нэһилиэньэҕэ уонна тэрилтэлэр сакааларынан сахалыы орнаменнарынан кэрэгэтиллибит кыттыылары, чороонору, биһиги ороҕуоммут остуолга уруллар сувенирдарын, саахымат остуолун уонна тэгэрик остуоллары оҥороллор.

Сувенирнай сыах маастара Константин Лыткин бу идэни дьарык оҥостубута аҕыйах сыл буолла. Ол эрээри үлэтигэр кыһамньытынан үтүө майгытынан сигилитинэн коллектив ытыктабылын ылла. Кини этэлгэ ойуулаах-дьарҕаалаах чороонору оҥоруута ордук табыллан, идэтийэн үлэлиир. Оны таҥынан булка ылларбыттар. Константин ханнык баҕарар мааркалаах саа прикладын адъас дьиэгэ суох ыпсарын-хопсорон оҥорор дьоҕурун соҕоллор-махтайаллар.

Кини сыл уон ыйыгар 6300 солкуобайдаах үлэни оҥорон туспаах былаанын 105 бырыһыан толордо.

Снимокка: Константин Лыткин.

П. Окопешников.
Автор фотота.

Транспорт кыһалҕатыгар кыпчыйтаран

Эһигини хайдах хаччыйалларый?

Дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управленнетыгар буолбут профсоюзнай отчуоттуур, быыбардыыр мунньахха үлэ ветерана, пенсионер В. Местников: «Бинр тракторы тэрилтэбиттэн уларсаары эрэй бөҕөнү көрдүм», — диэн мунньахха тыл эпитэ.

Бу испиһэги төһө баҕарар салгыахха сөп. Ол кэтэҕэр — чопчу дьон эрэйэ, кыһалҕата. Оттон транспорт өгөтүнэн сылга киһи кырата иккитэ туһаннаҕына табыллар. Оттон маһынан оттуллар дьиэлээх, иитэр сүөһүлээх буоллаххына, эрэйинг өссө элбиир. Аны сааскы ыраахырдыы ыйдарыгар ыраахтаан тиэйтэрэргэ бинр эрэй.

Ол эрээри сии маһа суох буолан дьиэтин тоҥорбут, от тиэйбэкэ сүөһүтүн хорҕуппут суох. Дьон транспоры ханнык суолларынан булаллары?

Бастакытынан, үөһэ ахтыллыбыт дьон этэллэриэн, бинрдиилээн кэпсэтиигэ шоферлары, трактористары «сокуускаттан» эмиэлээн улааталлар. Иккиннэн, транспорта улаатыр доҕор-атас, аймах кемолоһор. Үсүһүнэн, үлэлиир уулусса кенгүө баар сабаан маспын (дьонтон атыыласпытым) массыына булбакка, тиэйтэрбэккэ эрэй бөҕөнү көрдүм. Эгэ тыаттан киллэрэргэ транспорт кэстүө дуо?», — диир мал аҕата. Быйыл күһүн эт-үүт комбинатыгар буолбут профсоюзнай отчуоттуур, быыбардыыр мунньахха үлэ ветерана, пенсионер В. Местников: «Бинр тракторы тэрилтэбиттэн уларсаары эрэй бөҕөнү көрдүм», — диэн мунньахха тыл эпитэ.

Бу испиһэги төһө баҕарар салгыахха сөп. Ол кэтэҕэр — чопчу дьон эрэйэ, кыһалҕата. Оттон транспорт өгөтүнэн сылга киһи кырата иккитэ туһаннаҕына табыллар. Оттон маһынан оттуллар дьиэлээх, иитэр сүөһүлээх буоллаххына, эрэйинг өссө элбиир. Аны сааскы ыраахырдыы ыйдарыгар ыраахтаан тиэйтэрэргэ бинр эрэй.

Ол эрээри сии маһа суох буолан дьиэтин тоҥорбут, от тиэйбэкэ сүөһүтүн хорҕуппут суох. Дьон транспоры ханнык суолларынан булаллары?

Бастакытынан, үөһэ ахтыллыбыт дьон этэллэриэн, бинрдиилээн кэпсэтиигэ шоферлары, трактористары «сокуускаттан» эмиэлээн улааталлар. Иккиннэн, транспорта улаатыр доҕор-атас, аймах кемолоһор. Үсүһүнэн, үлэлиннэрэ суох буолуута үөрэнэбит.

Нэһилиэньэни таҥаспорт өгөтүнэн хаччыйыы боппуруоһун быһаарарга хаанык холбоолуулар баалларый? Суох диэн быһаччы этиэхха сөп. Транспора суох тэрилтэлэри атын транспордаах тэрилтэлэргэ сыһыартыыр туһунан аспыт сылларга элбэхтэ туруорсуллубута эрээри болдьоҥтоҕо ылыллыбата. Сааскы ыраахырдыы ыйын кэмигэр бу боппуруос эмиэ көтөҕуллубутэ да сельсовет исполкомун урукку председателэ Никитин И. А.: «Тыһыынчаан киһиэхэ биһигиэн транспоры буллараары гынаҕыт дуо?», — диэн чуга наппатаҕа. Дьиэгэр, чопчу ити хампаанньа кэмигэр исполкомунан быһаарыы таһааран транспорынан туһаныыга график оҥоһуллуон сөп этэ. Нэһилиэньэни транспорт өгөтүнэн хаччыйар аналлаах олох-дьаһах өгөтүнэн хаччыйар производственнай управление директора И. С. Никифорова: «Транспорынан дьонго көмөлөһөр кыахпыт суох. Бэйэбит да үлэлиттэрбит муоһа суох олороллор», — диир. Управление транспорт өгөтүн оҥорор кыаҕын улаатыннарыы бу проблеманы быһаарыы атын суолунан буолуон сөп. Тиһэҕэр атын сирдэргэ курдук, транспорт өгөтүнэн хаччыйар кинниэммит нууччу тэрийиэххэ сөп.

Транспорт өгөтүгэр наадыйыы бинр-икки киһи кыһалҕата буолбатаҕа өйдөнүөх, дьаһал ылыллыах туспаах.

М. МИХАЙЛОВА,
хаһыат аналл. корр.

Аты туһаныы кэдьүүһэ

ВОРОШИЛОВ ГРАД. Сватовскай ороҕуон «Петровскай» совхозтар Н. Задорожнай бригэадэтэ ат көлөҥү туһаныы түмүгэр сибиннньэни уотар комплекска 180 тыс. солк. эбии барыы биэрдэ. Сибиннньэ этин оҥорон таһаарыыга ороскуоттар үс гыммыттан бинрдэрэ урут тракторнай парканы туһаныыга барара.

Бинр ат күнэ 96 харчыга турар буоллаҕына, орто кыамталаах бинр көлүөнэлээх трактор 7 чаастаах үлэтэ 25 солкуобайга турар. Уон механизатор үлэтин кээмэйин билигин 2 фуражир уонна иккиэ ат толороллор.

Трактортан адъас аккаастанар туһунан, билэн турар, эппэппит, ол эрээри көлө — массыынаҕа улахан көмө.

(ССТА).

Бу сиэмэҥэ үүгүтэрэ Чурапчы оройуонун Одьулуун уоннА Амма оройуоннун Сылдаччы нэһилиэктэрин дьоҕун — тыа сирин бастакы коммунистарын, ревкомовецтарын, ыһыллыбыт партизаннарын көрдөбүт. Улуусна Советскай былаабы бинирэ олохтоһон, гражданскай сэриҥэ революция өстөөхтөрүн хыайан-хотон баран,

РЕВОЛЮЦИЯ САЛЛААТТАРА

Якутскайга көрсүспүттэр.

Хаҥастан иккис гражданскай сэриҥ героя Иннокентий Поисеевич Михайлов (Харачаас) аҕалоор. 1922 сыл олуньуугар төгүрүктээһиҥэ түбэспит Амматтан Якутскайга тиийэн сибээһи олохтообута. Түптэлэс тымныыга аар тайҕа хаалыг хаарын кэтэрэн, иккі табаарыһын сүгэрэн, атын өлөтөрөн баран, сыккырыыр тыына эрэ ордон турар, кинитэ кини буолан, олус уустук уруна эпиэттээх бойобуой сорудаҕы толорбута, саҥалартан бастакынан Кыһыл Знамя орденынан наҕараадаланар үрдүк чиэскэ тиксибитэ.

Харачаас чаҥылхай обраҕа П. А. Ойуунускай 1932 сыллаахха суруйбут хоһоонугар бэриллибитэ. Бу үрдүк политическай нуучаннаах ойааньыга Харачаас Ленин дьаалатыгар мунура суох бэриниилээҕэ, кини революция сирдьитигэр мунура суох таптала, туохтан да толлон турбатах «горогой телонноох большевик» буолара ураты уус-уран күүстээхтик ойууланар. Саха баһынайыттан тахсыбыт революция саллаатын Харачааны саҥардан, поэт маннык дириҥ ис хоһоонноох строкалары айбыта: «Сүүһүнэн мелүйүөн сүрөҕэр Ильич баарын мин билэбин, сүүһүнэн мелүйүөн сүрөҕэ кинилэн тэбэрин мин истэбин...». Харачаас хорсун быһыыта Петр Филиппов «Дьыллар уоннА дьоннөр» диэн киниэгэтигэр киллэрбит документальнай сэҕэнигэр кэпсэнэр.

Харачаастан уҥа диэки ортоку олорооччу — Одьулуун кинитэ Михаил Афанасьевич Дьячковскай (Тыытыйбах). Кини Чурапчы начальнай училищетыгар үөрэммитэ, тиийигин быыспакка эдэбэхтик аҕаан, политическайдыы тыта сибээстэһэн кинэн билиилээх-көрүүлээх, революционнай ойдөөх-санаалаах киһи буолбута. Норуот бүттүүн үөрэҕэ суох кэмигэр тыа сиригэр олорон, туугу билбитин барытын сылдьыбыт сиригэр ахсын кэпсэн оҥостон, дьону сырдатар идэлэммит. Баайдары кытта үгүстүк мокчуоҕаран, ыраахтааҕы былаҺа эстиэ диэн төлкөлүүрүк иһин баайдар Тыытыйбах төбөтүнэн ыалдьыбыт диэн тыл тарҕатан кинини маассаттан тэйитэ сатаабыттар. Кини революционнай охсуһуута саха дьаҥаны баһынайдарын салайаччылартан бинирдэстэрэ буолбутун П. А. Ойуунускай үрдүктүк сыаналаабыта. М. А. Дьячковскай 192[illegible] сылыгар І Амма улууһун ревкомун председателиэн аныан, советскай былаабы туруттарга эрчимнэхтик ылсыбыта, революционнай охсуһуута ыччаттары көҕүлээбитэ. Абаҕа кыргыһыытыгар кыттыбыта, Амма оборонатын тэрийсибитэ.

Унаттан бастакы Одьулуунтан төрүттээх Еремей Григорьевич Куличкин олорор. Кини кэнилиэн ревкомун председателэ буола сылдьан 1921 сыл муус устарта Чурапчыҥа буолбут уон улуус ревкомнарын уоннА дьаҥаныларын конференциятыгар кыттыбыта. Бу конференция В. И. Ленин телеграмматын туппутун туһунан Е. Г. Куличкин бэйэтин «Дьол-соргу туһугар» диэн киниэгэтигэр бу курдук суруйбута: «Чурапчы түгэҕиттэн ыыппыт телеграммабыт Москва курдук тайыҥан ыраах сиргэ тиийэ охсубутун, онуоха улуу Ленин түгэн булан эпиэт ыыта тарпытын сүрдээх-тик сөхпүппүт уоннА оннооҕор эсэ улаханнык үөрбүппүт-көппүүлүппүт, уруй-айхал, махтал-баҕыыба тылларын эпиэпит». Конференция кэнниттэн нэһилиэгэр - тийэт, Е. Г. Куличкин мунньах ыыыра охсон Ленин телеграмматын норуокка биллиннэрбит.

Е. Г. Куличкин төөрт ыйдаах Амма оборонатын, биис ыйдаах Верхоянскай оборонатын, Абаҕа, Чапчыҥын, Киллэм кыргыһыыларын кыттыылаах, Баатылы кыргыһыытын героя. Кини советскай былаас иһин охсуһуута үтүөлэрин иһин Ленин орденынан, империалистическай Японяны үлтүрүтүүгэ [illegible] сэриилэспитин иһин Кыһыл Сулус орденынан наҕараадаламмыта.

Уҥа диэки Иван Иванович Константинов (Дэлгэт Уйбаан) турар. Кини 1917 сыллаах олуньуугаабы революциятан саҕалаан революционнай үлэҕэ кыттыбыта. Ревком активнай үлэһитэ Саха сиригэр бастакынан Сылдаччыҥа тэриллибит «Сырдык» коммуна салайаччыта. Гражданскай сэриҥэ кыһыллар аатырбыт разведчиктара. Кини разведчик быһыытынан бэлэмнээх өйө, муччургэнээх сырыылара норуокка номох буолан кэпсэммиттэрэ И. И. Константиновы уоннА кини салайбыт дьоно Е. Н. Курашов этэрээтэ Чурапчыттан Сабыл Сыһыыга өгөрбүт походутар кыттан сирдьит уоннА разведчик буолбуттара. Киниэлэр көмөлөрүнэн этэрээт быһа суолунан айаннаан бириэмэни сүүрбүтэ, өстөөх тоһуурдарын сатабыллаахтык тумнубута уоннА чугунцута. Билиистээх кыргыһыыларыгар Курашов этэрээтэ Пепеляев сүрүн күүһүн баһыйбыта, өстөөҥ куотарга күнэйбита, Сабыл Сыһыы геройдарын төгүрүктээһиннэн босхолообута.

М. А. Дьячковскай кэнниттэн туораччы Одьулуунтан төрүттээх Осип Петрович Трофимов, Кини Сылдаччы начальнай оскуолатыгар үөрэммитэ, Дьаданы кини өрөгө туолаайах хаалан баайдарга батараактаабыта. «Сырдык» коммуна, нэһилиэк ревкомун чилиэнэ. 1920 сыл сайыныгар Якутскайга курска үөрэнэ сылдьан комсомолга киирбитэ. Чурапчы уоннА Сылдаччы бастакы комсомольскай ячейкаларын тэрийбитэ. Кини Амма героическай оборонатын кыттыылаах, Пепеляев баандатыттан Аммаҥы сэриилэн ылыыга ыытыллыбыт сэриилэспитин иһин Кыһыл Сулус орденынан наҕараадаламмыта.

Бу фотографиҥа гражданскай уоннА Аҕа дойду сэриилэрин кыттыылаах И. И. Чичиров уура сылдьар.

Октябрьскай социалистическай революция кыайбытын түмүгэр баара эрэ саатта уоннА сыллар усталарыгар Саха сиригэр балысхан уларыйыылар таҕыстылар. Коммунистическай партия салаатыттан, Россия рабочай кылааһын, бырааттыы советскай норуоттар интернационалистическай көмөлөрүнэн саха норуота нэхтибэт социалистическай дьыҥаланыа. Итинник үтүө кэскилгэ арыйсан, Советскай былаабы олохтоспуттар, саа-саадах тутан көҕүс кэслиттэр сырдык мөрсүүннэрэ суппэттэр, албан аатгара диринг ытыктабыланан ахтыллар.

К. ПЕРМЯКОВ.

● *Спорт* ● *Спорт* ● *Спорт* ●

Дуобат дуоскатыгар киирсиилэр

Соторутаабыта Якутскай куораккА буолан гаснат профсоюзтар Саха сиринээҕи физкультурнай-спортивнай обществоларын дуобакка бинирдиилэн уоннА хамаандаан бастыыр иһин чемпионаттарА бүтэһин дуоска оонньоон бүтүөр диэри ураты тыгаанньыннаах тык барда.

Бүтэһик оонньуулардан бинирдэстэрин — дьахталлар сүүс харахтаах дуобакка тиһэх көрсүһүүлэрин — оонньоон бүппүт дуобатчыттар, «ыалдьаччылар» бука бары иһиллэ чуумпуран кэтэн көрдүлэр. Бу көрсүһүү Ярославскай, Алексеевскай уоннА Нам оройуоннарын бириистээх миэстэлэрин быһаарыахтаах этэ. Дуоска бинр эттүгэр «Урожай» общество икки төгүллээх чемпиона, спорт ветерана Д. П. Кладкина (Чурапчы) атын эттүгэр республика бинр күүстээх дуобатчыта Ярославскай оройуон представителэ О. Чепалова олороллор. Кладкина хоттордоҕуна, Ярославскай оройуон нуорахтэһин чемпионунан буолуохтаах, оттон ньаайар түбэлтэтигэр үүнэ миэстэҕэ табиллиохтээх. Көрсүһүү бириги дуобатчыныт кыайытыынан түмүктэнэн, миэстэлэри былдьаһыыта тиһэх туочукаҥы туруорда. Итиннэ наанар дуобатчыттара үүнэ миэстэлэн оройуон хамаандата бастаныга чорбос тына түһэр. Алексеевскайдар иккис, ярославскайдар эпиэпит курдук, үүнэ миэстэлэнэллэр, Бириги оройуоммут төрдүс буолар.

Урукку сылларга маннык күрахтэһиилэргэ мунуттаан бэйиис буолар эбит буоллахпытына, быыыл балачча ситиһиилэнибит. Оку оонньуу хаамыыта да кердердо. Күрахтэһин былаһын тухары «Кэлэр турга чурапчылары кытта тэҥнэстэрбит баланьаньабыт кэнө эбит», эбэтэр «Сарсын чурапчылары кытта оонньуубут, үчүгэйдик бэлэмнэнээхх» табыллар» диир саҥалары иһиттэбит.

Маҥнайгы дуоска нуучча дуобатыгар ыытыллар, онно, үгэс курдук, күүстээх оонньоччулар сүүмэрдэнэллэр. Бу да сыыныга бу дуоскаҕа биис маастар уоннА биис маастарга кандидаттар күрөс былдьастылар. Бастакы биис тур түмүгүнэн үс маастары хотон Ордженикидзевскай оройуон маастарга кандидата С. Яковлев эрэллээхтик бастаан иҥнитэ. Ол эрээри Чурапчы дуобатчыта ранэ маастарга кандидат Михаил Николаев тахсыыласпыт оонньоон диэри хотто, оттон улаханнык баланьаньаны түпсэрдэ, түпсаран чемпион аалдьыйатын кэтта. Мастарга кандидат В. Попов (Мэҥэ-Хаҥалас) иккис, А. Азаров (Нам) үүнэ миэстэлэнниилэр.

Нуучча дуобатыгар иккис дуоскаҕа маастар Г. Мординов (Алексеевскай) эрэллээхтик бастаата. Иккис уоннА үүнэ миэстэҕэ күүстээх дуобатчыт П. Собакин (Нам) уоннА бириги Захар Барашковыт былдьаһан эгил-тэгил тардыһан иһэн биэтэккэ опыт баара таайан Собакин чорбойон таҕыста. Онон З. Барашков үүнэ миэстэлэнэ.

Сүүс харахтаахха төрдүс, нуучча дуобатыгар үүнэ дуоскаларга бириги дуобатчыттарбыт баланьаньалара балачча мөлтөөтө. Монастырева уоннА Филатов балачча дьулуһан оонньуу сатаатылар да утарылаааччыларын таҥынара үрдүгэ тэайда. Үүнэ дуоскаҕа Алексеевскайтан сылдьар З. Саванна бастыыра буолуо диэн барыы эрэммиттэрэ эрэри М. Николаевааҕа (Октябрьскай) хоттордо, Олустыы ньаньыннах оонньуугА Р. Егоровны (Нам) хотон иккис миэстэлэнэ. Үүнэ буолбут А. Семенова (Мэҥэ-Хаҥалас) маастарга кандидат нуорматын толордо. Сүүс харахтаах дуобат төрдүс дуоскатыгар Россия боруонса призера Н. Хорин бинр да хотторуута суох бастата.

Күрахтэһиҥэ барыта 3 спорт маастара уоннА 26 маастарга кандидаттар кытыныылар. Онон оройуон хамаандата төрдүс миэстэҕэ тахсыыта спорт бу норуотэр өссө дьулуһан дьарыктанныхпытына, болдоҥтоку күүһүрүтэхпитина, иннини оттүгэр сиҥиилэнэнэхпитин, көрдөрүүнү туппсарыахпыт сөп диэн саананы үөскэтэр.

Н. ДЕГТЯРЕВ,
күрэхтэһин судьыйата.

Редактор
Н. Е. МАКАРОВ.

Лесопункт бастыыннай үлэҕэ механикка наадыйар. Ким үлэҕэ киирэн баҕалаах үлэ чаабыгар кэлэн кэпсэтиҥиҥ. Телефоммут №-ра: 21-368.

АДМИНИСТРАЦИЯ.

Бүтүн Россиятаабы добровольнай баһаарыынай общество (ВДПО) оройуоннаабы учаастагар электрниктар уоннА рабочайдар наадалар. Үлэҕэ киирэхтэрин баҕалаахтар Чурапчы салаҥыньатын Юбилейнай уулусса 24 №-тэр кэлэн кэпсэтиҥиҥ.

Телефоммут №-ра: 21-148.

АДМИНИСТРАЦИЯ.

Ахсынньы экрана

ОХОТА НА ДРАКОНА

Тутулуга суох буолуу суолугар туран эрэр латиноамериканскай кыракый Гуеднава диэн дойдута соторутаабыттан ыныгыс алдьатар күүстээх дьикти буурҕалар түһэр буолан бараллар. Дрекону майгынныыр быһыылаах итн буурҕалар маадьы океан диэкиттэн кэлэллэр... Бу Узбекистан уоннА Никарагуа студияларын холбоһуктаах «Охота на дракона» диэн сигнэох киниэлэрин режиссерын Латиф Файзиевы көрдөччүлэр кинэнник биирдэммит. «Приключение Али-бабы и сорока-разбойников», «Легенда о любви», «Восход над Гангом» диэн советскай-индийскай, о. д. е. фильмнэриннэн билэллэр. Оттон бу саҥа үлэтэ — детектив.

Нефтебазаттан бензини уоруу, ону саптынан олоруута тиийэ барыы туһунан атын детективи «Ленфильм» студия кэтит экраннаах, сигнэох «Тихое следствие» диэн хартыынатыгар көрдөхпүт. Маннык кэлиэнэ кэмнэ режиссердар утуу-субуу сүүнэ оруолларга ыҥыран эрэр актердарын, сүүрбэччэ киниэҕэ уҥуллубут Алексей Булдаковы көрдөхпүт. Бириги билэрбитинэн кини, холобур, «Семен Дежнёвка» Семен Дежнев. «Пароль знали двое» диэнэ Шипов, «В двух шагах от «Рая» диэнэ Толстых оруолларын толорбута.

Бу ыйтан саҕалаан экраннА таҺаарыллар «Поединок», «Плюмбум, или Опасная игра» уоннА «Прости» диэн фильмнэр киэҥ ыытыллыаҥын тардыахтара.

Балары тэҥэ репертуарга иккилии сериилээх «Досье человека в Мерседесе» (М. Горькай аатынан студия», «Детский сад» («Мосфильм») курдук карахсабиллээх киниэлэр баалларр.

С. ДАНИЛОВ.

БИЬИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс уул. 26 «а». ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уонсай—21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь»)—орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54967. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с. Чурапча, ул. Карла Маркса 26 «а». Тираж 3816 экз.

№ ЗАКАЗА 145.